

АЗИЗИ АЗИЗ

РЎЗИ ТАҲСИЛ

ЯКУМИ СЕНТЯБР

Имрӯз ҳама ба мактаб мераванд. Ман ҳам ба мактаб меравам!

Имрӯз ҳама либоси озода ба бар кардаанд. Ман ҳам имрӯз либоси нав пушидаам!

Имрӯз бачаҳо китобдон гирифтаанд. Дар дасти ман ҳам китобдон аст!

Имрӯз ҳама шоду хурсанд! Ман ҳам имрӯз пайаста табассум мекунам!

Имрӯз ҳама хондану навиштан мехоҳанд. Ман ҳам китобу дафтарамро кушода мехонамау менависам!

Имрӯз ҳама ба ман бо ҳавас

менигаранд ва салом мегӯянд. Ман ҳам бо
ҳама бо шавқ нигариста «Салом!» мегӯям!

Имрӯз олам аҷаб хушрӯю зебост. Ман
ҳам имрӯз хушрӯю зебоям!

Модарам ба ман мегӯяд:

– Якуми сентябр чӣ рӯзи хуш аст!

Ман ҳам ба модарам мегӯям:

– Меҳоҳам ҳар рӯз якуми сентябр
бошад!

ДАРСИ СУЛҲ

Мо ба синфамон даромада, дар
курсиҳо нишастем.

– Ассалом, бачаҳои азиз, хуш омадед!–
гуфт муаллим ва эълон кард: – Дарси
аввалини мо Сулҳ аст!..

Ногоҳ аз берун як гунчишк парида
омад. Вай раҳгум зада буд ва чӣ тавр
берун рафтанастро намедонист. Дар
болои сари мо фир-фир паридан гирифт.

Муаллим ба мо фармуд:

– Тирезаро во кунед, бачаҳо. Ба
гунчишк роҳ кушоед.

Анвар тирезаро кушод. Аммо гунчишк рафта, дар меҳи болои тахтаи синф нишаст.

Аз қатори пеш Сино онро киш гуфт.

Гунчишк парида, худро ба шишаи тиреза зад.

– Шишаи тирезаро мешиканад, – хавотир шуд Лола.

– Бачаҳо, тирезаҳои дигарро ҳам боз кунед, – дубора амр кард муаллим.

Саид бархеста тирезаҳоро боз кард. Аммо гунчишк зиёдтар тарсид ва ба тарафи дар парид. Хост, ки он ҷо нишинад, вале лағжиду ба замин

фуромад.

Ман давида рафта дарро кушодам.
Гунчишк ҳаросиду боло парид. Ин дафъа
дар фурӯзонаки тори сари мо нишаст.
Дар пойини вай Диловару Наргис буданд.

Наргис аз тарс сарашро ҳам кард.
Гунчишк саросема шуд ва нохост ба рӯйи
миз фуромад.

– Воҳ! – фарёд зад Наргис.

Ҳама хандидем. Гунчишк боз ба
парвоз омад ва дар тори ҷевон нишаст.

Он гоҳ муаллим гуфт:

– Ҳама ором нишинед. Гап назанед,
худаш роҳашро меёбад.

Мо даст болои даст гузошта, ба гунчишк нигоҳ кардем. Гунчишк ҳам ба мо нигоҳ кард.

Як-ду дақиқа гузашт. Лекин гунчишк аз ҷой наҷунбид.

– Вай намеравад, саҳт тарсидаст, – гуфтам оҳиста ба гуши Садбарг.

– Хомӯш бош! – таъкид кард Садбарг.

Боз чанд дақиқа гузашт. Гунчишк ниҳоят ором шуд. Аммо ҳеҷ напарид. Сар ҷунбонда, ба ҳар кадоми мо нигоҳ мекард.

– Гунчишкак, тирезаҳо – кушода. Парида назди ҷӯраҳоят рав! – пичиррос

зад Наргис.

Гунчишк гапи Наргисро магар фаҳмид,
ки якбора парид ва аз тирезаи дуюм
баромада рафт.

Мо хурсанд шудем. Хурсанд шуда
кафкӯбӣ кардем.

Он гоҳ муаллим гуфт:

– Мо Дарси Сулҳ гузаштем, бачаҳо, ба
гунчишк ёрӣ додем, ки париди равад!...

ДУХТАРОНИ СИНФИ МО

Дар дарси дуюм муаллим гуфт:

– Духтарони синфи мо даҳ нафаранд.

Мо инро аллакай медонистем. Аммо муаллим ба мо хабари нав расонд:

– Ҳафт духтар номи якхела доранд:
Лола, Садбарг, Нилуфар, Наргис,
Бунафша, Ёсуман ва Хайрӣ.

Фарҳод ҳайрон шуд:

– Муаллим! Ин номҳо якхела нестанд-
ку?

Муаллим шарҳ дод:

– Чаро? Тамоман якхела, номи
гулҳоянд. Лола, Садбарг, Нилуфар,

Наргис, Бунафша, Ёсуман ва Хайри
гулдастай синфи мо мебошанд.

Рустам нохост аз ҷой бархесту гуфт:

– Муаллим, дар синфи мо Гулдаста ҳам
ҳаст. Боз дар номи ду нафар гул ҳаст:
Гулҷаҳону Гулнора.

– Офарин! – хурсанд шуд муаллим. –
Дидед, бачаҳо, синфи мо гулзору
гулистон аст! Гулҳои рангоранг, гулҳои
хушрӯ, гулҳои хушбӯ! Даҳ гул, як
гулдастай зебо!

ПИСАРОНИ СИНФИ МО

Баъди навбати номи писарон расид.

– Дар синфи мо, – гуфт муаллим, –
номи ҳашт писар як маъно дорад. Ин
номҳо кадоманд?

Аввал Сино даст бардошт.

– Часур, Далер, Баҳодур, Диловар,
Қаҳрамон, – ҷавоб дод ӯ.

– Се номи дигар ҳаст, – гуфт муаллим.

Фарход пурсид:

– Ман маънои номавро наметонам...

Муаллим гуфт:

– Маънои «Фарход» «пахлавон» аст.

Фарход қаҳрамони қиссаю афсонаҳост.

– Пас маънои номи ман ҳам «далер»-у «часур» аст? – пурсид Фарҳод.

– Албатта, – розӣ шуд муаллим. – Фарҳоди диловар кӯҳро канда, ба диёраш об овардааст!

Ду номи дигарро мо ба осонӣ ёфтем. Онҳо Рустам ва Сӯҳроб буданд!

– Офарин! – моро таъриф кард муаллим. – Акнун дар хондан ҳам часуру далеру баҳодуру диловару қаҳрамон ва монанди Рустаму Сӯҳроб зӯру тавоно бошед!

СИНФИ ҲУНАРМАНД

Дар синфи мо ҳар кас ҳунаре дорад.
Далер рубобнавоз аст. Ҷасур суруд
мехонад. Бунафшаю Ёсуман раққосаанд.
Лола шоира аст, шеър менависад. Вай
имрӯз як шеърашро ба мо хонд.

Гаҳвораҷунбон,
Гаҳвора ҷунбон.
Додари моро
Алла гӯ, хобон!

Аз аллаи ту
Ҷӯро хоб барад,
Гиряи ӯро

Зудтар об барад!

Мо ин шеъро дарҳол аз ёд кардем!

Воқеан, Диловар ҳикоя менависад.
Қаҳрамон машқи гӯштӣ мекунад.
Гулдастаю Гулнора гулдӯзанд. Рустаму
Сӯҳроб аз хиштҳои пластмасӣ хоначаҳои
баландошӯна месозанд. Ман мехоҳам
зудтар калон шуда, ба аскарӣ равам
афсар шавам,...

Муаллим ҳунари моро дида ва
орзуҳоямонро шунида, хурсанд шуд.

– Мо дар синфамон овозхону созанда,
раққосаю шоира, нависандаю варзишгар,
дӯзандаю бинокор ва аскар афсари

оянда дорем! – гуфт $\bar{y}$ бо тантана.

«АФТОБАК» Ё «ОФТОБАК»?

Ҳангоми танаффус Сӯҳроб аз ман пурсид:

- Ту хонда метавонӣ?
- Метавонам, – ҷавоб додам ман.
- Навишта ҳам метавонӣ?
- Навишта ҳам метавонам!
- Канӣ, «афтобак» навис, – фармуд ӯ.

Ман дар тахтаи синф навиштам:
«Афтобак».

Сӯҳроб гуфт:

– «Афтобак» не, «офтобак» бояд навишт.

Ман эрод гирифтам:

– Охир, ту «афтобак» гуфтӣ!?

– Дуруст, – розӣ шуд Сӯҳроб, – мо гоҳо «афтобак» мегӯем, аммо «офтобак» менависем. Модарам гуфтанд, ки ҳарфи аввали ин калима ба офтобак монанд аст!

Ман инро намедонидам.

Акнун дониши ман зиёдтар шуд!

СИТОРАЧАИ НАХУСТИН

Муаллим дар тахтаи синф ҳарфе навишту пурсид:

– Ин кадом ҳарф аст?

– Ҳарфи А! – ҷавоб додем мо.

Муаллим боз чанд ҳарф навишт: Б, В, Г, Д, Е...

Мо ин ҳарфҳоро низ хондем.

Он гоҳ муаллим пурсид:

– Навишта ҳам метавонед?

– Навишта ҳам метавонем! – баробар ҷавоб додем мо.

Муаллим ба мо офарин гуфт. Баъд супориши нав дод:

– Ҳар кас номашро нависад.

Мо дар дафтар номамонро навиштем.
Муаллим дафтари моро як-як аз назар
гузаронда гуфт:

– Ҳама беҳатою хушрӯ навиштааст!

Аммо дафтари Рустамро гирифта, боло
бардошт ва ба мо нишон дода гуфт:

– Ҳусни хати Рустам зеботару хонотар
будааст!

Ҳамин тавр, Рустамро барои хати
зебояш баҳои яъло, яъне ситораҷа
гирифт.

КОРИ МУҲИМ

Баъди танаффус муаллим китобчаеро нишон дода гуфт:

– Дар ин китобча чанд муаммо ҳаст. Якero мехонем!

Мо розӣ шудем. Муаллим хонд:

– Сафарчон пагоҳӣ аз хобаш барвақт хест. Ба варзиш машғул шуд. Баъд дасту рӯяшро шуст, ноништа кард, либоси мактабӣ пӯшид. Ниҳоят китобдонашро гирифт тозон-тозон ба мактаб рафт. Сафарчон кадом корро фаромӯш кард?

Мо ҷавоби муамморо хеле ҷустем. Аввал Наргис ҷавоб дод:

– Сафарчон туфлиҳояшро тоза накарда ба мактаб рафт.

Аммо ин ҷавоби дуруст набуд.

Он гоҳ Қаҳрамон даст бардошт:

– Сафарчон дасташро бо собун нашуст!

Ин ҷавоб низ дуруст набуд.

Ҷавоби дурусти муамморо Сино ёфт:

– Сафарчон ба модараш хайр нагуфта рафт...

– Офарин! – Синоро таъриф кард муаллим. – Сафарчон ба модараш хайр гуфтанро фаромӯш кард.

– Мо фаромуш намекунем! – хитоб кард Далер.

– Ман ҳар пагоҳӣ ба модарам хайр мегӯям! – гуфт Лола ҳам.

Муаллим ҷавоби моро ҷамъбаст намуда, гуфт:

– Ба падару модар, бобою бибӣ ва хоҳару бародарон ҳар пагоҳӣ салом ё хайр гуфтан як рукни одоб аст!

АВВАЛ

Дарси сеюм ба охир расид.

– Акнун ба ошхона меравем! – эълон кард муаллим.

Мо саф кашидем, вале ӯ пурсид:

– Дар ошхона аввал чӣ кор мекунем?

– Хӯрок мехурем! – ҷавоб дод Далер.

– Дуруст, хӯрок мехурем, лекин пеш аз хӯрдан чӣ бояд кард? – дубора пурсид муаллим.

– Лукмаро калон намегирем, – ҷавоб дод Лола.

– Дар вақти хӯрдан гап намезанем, – гуфт Ҷасур.

Муаллим саволашро бори сеюм такрор кард:

– Саросема нашавед. Пеш аз нишастан ба сари дастархон чӣ кор кардан лозим аст?

– Даст мешӯем! – якбора хитоб кард Гулнора.

– Офарин! – таҳсин кард муаллим Гулнораро. – Аввал даст мешӯем, бо собун мешӯем!

Мо хурсанд шуда, ҷониби ошхона роҳ гирифтем...

СИНФИ МО – СИНФИ ХАНДА

Мо аз ошхона баргаштем. Дарси дигар оғоз шуд. Муаллим пурсид:

– Кӣ дар бораи оилашон нақл мекунад?

Ман ҳамон замон даст бардоштам.

– Марҳамат! – хоҳиш кард муаллим. –
Ҳама бодикқат гӯш кунед.

Ман гуфтам:

– Ман дар хона бобо, бибӣ, падар, модар ва ду хоҳар дорам. Мо ҳамагӣ шаш нафарем...

Аммо муаллим гуфт:

– Шумо шаш нафар нестед, Диловар.

Бори дигар ҳисоб кун!

Ин дафъа бо ангуштонам якто-якто шумурдам:

– Бобоям, бибиам, падарам, модарам,
хоҳари калониам ва хоҳари хурдиам!
Шаш нафарем!

Лола хатой маро ислоҳ кард:

– Ту худатро фаромуш кардӣ!

– Худатро нашумурдӣ! – илова кард

Далер.

Ҳама хандиданд. Ман аввал хиҷолат
кашидам. Баъд фаҳмидам, ки саросема
шудаам ва хандаам омад.

Ин лаҳза муаллим ҳам бозавқ хандид.

Ҳама дубора ва баробар хандидем.
Синфамон пури ханда шуд.

Муаллим гуфт:

– Офарин, Диловар! Ту моро хандондӣ,
хурсанд кардӣ. Ҳамеша хандону хурсанд
бошӣ!

ЧИСТОНЁБӢ

Дарсҳо ба охир расиданд. Мо ба хона
баргаштем. Дар роҳ чистонёбӣ кардем.

Аввал Гулнора чистон гуфт. Чистони
вай чунин буд:

– Меҳи зарин –
Тағи замин.

Ҷавоби чистонро медонистем.

– Ин сабзӣ аст, – баробар ҷавоб додем
мо.

Баъд ман чистон гуфтам:

– Дар зарфе –
Ду хел об,
Яке дар яке

хоб!

Бачаҳо ба хаёл рафтанд. Ҳар кас ҳар
чӣ гуфт: ранг, барг, зардолу, тӯтӣ...

Аммо ҷавоби дурустро касе наёфт.

Ҷавоби чистонро худам гуфтам:

– Ин тухм аст!

Бачаҳо хоҳиш карданд, ки боз як
чистон гӯям.

– Чор пой дораду аз ҷой намечунбад, –
гуфтам ман.

Бачаҳо дубора ба хаёл рафтанд. Ҳар
кас ҳар чӣ гуфт: гамбӯсак, сӯзанак,
малахак, тортанак,...

Аммо ҷавоби дурустро касе наёфт.

Чавоби чистонро худам гуфтам:

– Ин миз аст!

Бачаҳо ҳам ҳайрон шуданду ҳам хурсанд.

– Ту ин чистонҳоро аз кучо ёд гирифтӣ? – пурсид Қаҳрамон.

– Модарам гуфтанд, – ҷавоб додам ман. – Модари ман – кони чистон!

ЯК САЛОМУ СЕ ЧАВОБ

Дар роҳ ман аз чӯраҳоям ҷудо шудам.
Чунки ба ҳавлиамон наздик омада будам.

Аз рӯбарӯ як амаки кулаҳпӯш меомад.
Вай дар даст борхалтае дошт.

– Ассалом, амак! – гуфтам ман.

– Салом, писари қобил! – ҷавоб дод
амаки кулаҳпӯш. Баъд маро таъриф кард:

– Раҳмат! Ту бачаи баодоб будай!

Баъд аз борхалтааш як дона себ
гирифта дод:

– Инро дар хона тоза шуста бихӯр!

Ман ба хона расида, себро ба модарам
додам.

– Ин себи хушруйи хубонӣ аз кучост, писарам? – пурсид модарам.

Ман воқеаро нақл кардам. Модарам хурсанд шуда гуфт:

– Ту ба амаки кулаҳпӯш як чиз дода, се чиз гирифтаӣ! Офарин!

Ман ҳайрон шудам:

– Ман чизе надодам. Фақат як дона себ гирифтам?

Модарам гуфт:

– Ту салом додӣ, писарам. Амаки кулаҳпӯш аввал ҷавоби дод. Дуюм, раҳмат гуфт. Сеюм, як себи хубонӣ тӯҳфа кард!

Ман аз ин сухани модарам дучанд шод
шудам. Акнун ҳамеша ва ба ҳама салом
мегӯям!

Якуми сентябр чӣ рӯзи хуш аст!
Меҳоҳам, ҳар рӯз якуми сентябр бошад!